

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon Interurban 113

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Cena inseratom: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrt strani
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

V Radič-Pribičevičevo torbo ne gremo!

Do jeseni lanskega leta sta imela vsak svojo politično torbo: Pribičevič svojo in Radič svojo. Po volitvah v narodno skupščino v septembru lanskega leta pa sta svoji politični torbi združila v eno: v torbo kmetijske demokracije.

Kaj je prišlo iz Pribičevičeve torbe?

V tej torbi ni nikdar bilo nič dobrega. Iz te torbe ni nikdar prišlo nič takega, kar bi bilo državi v korist, marveč vedno samo to, kar je državi v škodo. Iz Pribičevičeve torbe je prišel pretirani, brezumni ter kruti centralizem, na katerem sedaj toliko trpi naša država. Vidovdanska ustava, ki je razbila zadnje ostanke samouprave in avtonomije na Hrvatskem in v Sloveniji, to je tisti usodni dar, ki so ga Pribičevič-Zerjavovi demokrati v zvezi s Puceljevimi kmetijci podelili naši državi ter vsilili hrvatskemu in slovenskemu narodu. Če se sedaj samostalni demokratje in nekdanji samostojnejši šopirijo in širokoustijo zoper vidovdansko ustavo, jim je treba v obraz zabrusiti to-le resnico: »Vidovdanski centralizem je prišel iz vaše torbe. Vi ste ga na škodo Hrvatov in Slovencev ponesli v Beograd ter ga pretvorili v srbsko nadvlast. Ako vas ne bi bilo, bi v hrvatskih in slovenskih pokrajinah vladala ljudska samouprava in avtonomija.«

To je prišlo iz Pribičevičeve torbe. Kaj pa se je kot protidar v njej nabralo? Pribičevičevi demokratje so bili do poletja 1925 skoro vedno na vladi. Njihovi ljudje so bili ministri in uradniki na visokih položajih. Njihovi izvoznikarji so služili denar in pridobivali ogromne zaslužke — njihovim bankam je cvetel dobiček na milijone, od katerih so milijončki padali v blagajno stranke, osobito strankinega časopisja. Ljudstvo, hrvatsko in slovensko ljudstvo, pa je stokalo pod bremenom davkov, ki so rasli od leta do leta ter ogroževali v največji meri njegov gospodarski obstanek.

Kaj je bilo v Radičevi torbi?

Samostojna hrvatska republika. Do leta 1925 jo je Radič nosil okoli v svoji torbi ter ji pel slavospeve. Ni hotel iti v Beograd, marveč je ostal v Zagrebu, ker se je bal za dragoceno vsebino svoje hrvatske torbe. Dokler je bil v Zagrebu ter ob zvokih

tamburice proslavljal svojo »republiko, vsemu svetu diko«, je njegov sedanji pobratim Pribičevič naložil Hrvatom jarem centralizma, ki je hrvatskemu narodu vzel bana in deželni zbor v Zagrebu. Ako bi bil Radič s svojimi poslanci prišel v ustavotvorno skupščino v Beograd, bi vidovdanska ustava sigurno ne bila sprejeta, marveč bi že pri prvem glasovanju v ustavnem odboru bila propadla. Radič pa je v svoji politični dalekovidnosti, ki je njegova najslabša stran, rajše ostal v Zagrebu, da skrbno varuje svojo hrvatsko torbo z njeno vsebino: hrvatsko republiko.

Ko je potem l. 1925 iz zapora, v katerem ga je vtaknila Pašič-Pribičevičeva vlada, prišel v Beograd, je izpraznil svojo hrvatsko torbo. Pa poglejte in strmite! Kaj je bilo v njej? Samostojna hrvatska republika? — Kaj še! O tej ni bilo več sledu. Radič je priznal vidovdansko ustavo, priznal centralizem z vsemi njegovimi ustanovami in posledicami, priznal formulo o edinstveni državi in edinstvenem narodu prav tako, kot Pribičevič z vsemi centralizatorskimi pajdaši. Zato pa je Radič sprejel protidarilo centralistov: bil je sprejet v vlado, njegovi ljudje in tudi on sam so postali ministri, delala se je politika Radičeve družine, ne pa hrvatskega naroda.

Skupna Radič-Pribičevičeva torba.

V jeseni lanskega leta je bila zložena in sešita. Ni enotnega kroja in enotne oblike. Službeni napis na njej slove: prečanska fronta. Hrvatski narodni krog pa so na njo postavili napis: hrvatska država. Pribičevič se o tem naslovu še ni izrazil. Njegove izjave o reviziji ustave so tako splošne in tako pametne, kakor sodbe kakšnega turškega kadija — sodnika —: takšne sodbe dajejo pravo obema strankama, najbolj pa kadiju samemu, ki ima od njih največ dobička. Takšen kadi je Pribičevič s svojo stranko. On je vedno politično živel od spora med Hrvati in Srbi. Do lanskega leta je bil na strani Srbov, ker je od te strani upal in dosegel največ koristi za sebe in za svojo stranko. Letos pa, ko so radikali in Davidovičevi demokrati spoznali vso neodkritosrčnost, sebičnost in pogubnost Pribičevičeve politike ter ga pustili ob strani, se je vrgel na hrvat-

ske plat. Njegova politična torba je prirastla k Radičevi.

S to torbo sedaj havzirajo in barantajo po Sloveniji Žerjavovci ter Puceljevci. Ti ljudje bi sedaj radi vse Slovence spravili v hrvatsko Radičevo torbo, da bi nad nami vladali. Prej so Žerjavovci in Puceljevci vladali nad slovenskim ljudstvom s pomočjo Beograda, ko so bili na vladi. Sedaj pa, ko so vrženi v opozicijo, so Beogradu obrnili hrbet ter so se zatekli v Zagreb, da bi z njegovo pomočjo zopet zavladali nad slovenskim ljudstvom. Mi pa tem političnim slugam Radiča in Pribičeviča v Sloveniji odgovarjamo: Mi v velehrvatsko torbo ne gremo, kakor nismo hoteli v velesrbsko torbo! Mi nismo hoteli biti privesek Beograda, marveč smo proti pretiranemu beogradskega centralizmu postavili in do zadnjega časa izvajali program samouprave in avtonomije slovenskega ljudstva. Mi tudi nočemo biti in nikoli ne bomo privesek Zagreba. Naše geslo je in ostane: Slovenec gospodar na svoji zemlji! Kot samostojen gospodar je Srbu in Hrvat u enokopraven brat!

»Fuj«, je dejal naš gospodar v gostilni, kjer je sedel s tovariši pri razgovoru. Pri sosednji mizi je namreč neki faliran študent potegnil iz žepa »Jutro« s krvavo sliko dr. Korošca.

»Kaj pa je«, so se zavzeli vsi navzoči.

Liberalci je hotel »Jutro« spraviti, toda gospodar mu ga je iztrgal iz rok. Razgrnil ga je na mizo in pokazal ono gnusno sliko, v kateri smeši »Jutro« Kristusa in našega voditelja dr. Korošca. Liberalci jo je med tem hitro popihal, ker je videl razjarjene kmete.

»To je višek peklenske zlobe«, je ogorčeno pripomnil župan. »To je enak in še hujši zločin, kakor ga je izvršil Račič v parlamentu!«

»Na ta zločin pa morajo dobiti odgovor, ki ga bodo pomnili«, je dejal gospodar.

»In kaj naj bo to?«

»Prvo, kar storimo, je to, da prisilimo vse one, ki so naročeni na »Jutro«, ki prinaša tako gnusne slike, da ga pošljejo nazaj. Prisilimo jih! Ni treba tega s kolom, mi imamo še druga sredstva! Naš gostilničar ga